

בונים עדי מסכנות כמו היהודים במצרים, אני יודע: חברי ואני, אפילו נלמד, נש"א, חוטבי עצים ושואבי מים, ואליד תמיד ימכור כעצים או יסחוב כסאות על שפת הים כמו אחיו, נכון, יהודים רבים בעיקר מעזית המזרח, עובדים בעבודות השחור"רות, אולם כאן המדינה עוורת להם להתק"ד. ואותנו — אותנו התכרה דנה להשא"ר חוטבי עצים.

נדהמתי לפניו חברים מחליפים שמות לעברית, ג'מאל עונד על צווארו שרשרת עם כנן דוד וקורא לעצמו יצחק, כששא"ר לתי הסביר בפשטות: עבד פעם ערבי יחיד בבית הרושה, קראו לו ערבי מלוי כלך, אחר התגפלו והכו אותו ללא סיבה, רק המנהל חלק אותו מידי הפועלים, לי ראשונה התבישתי בהם, היום אני מבין מי אהב, מכות? הצרה היא שאני מבין גם את היהודים, מדוע הם רוחשים לנו פחד וטינה, המדינה הזאת נולדה במלחמה, מי יום שקמה לא חלף חודש בלי תקרית בי גכול, בלי הרגים, בלי פצועים, אבל היהודים דים מזהים אותנו עם מצרים סוריה או ירדן, כאילו אנחנו אשמה, שוכחים שגם אני חלק מישראל, גם אני נתון במצור, נכון, אני ערבי ושמי אהמד, אך אנחנו או"ר רחי המדינה כמו היהודים, ולנו אפילו קשה למצוא חדר מגורים בתל-אביב, הי פועלים המאשרים הצליחו לשכור דירות ישנות כמו קסקרסין זול, שום ריהוט, רק מיטות רעועות.

החדר תפוס...

ביום הראשון שהגעתי לתל-אביב, הל-כתי עם מחמד לחפש חדר: שבע כתובות קבלנו, בחמש הקשיבו למה שאמרנו: שא"ר לו לשם ולכתובה, הא, אתה ערבי? או בוא בעוד שבוע, אחר כך הודיעו! החדר תפוס!, בכתובת הששית אמרו במפירש:

רם לוי
...אבל לא צנוחה

לערבים אנחנו לא משכירים, מחמד הציע שנשנה את שמותינו לאברהם מורחיי יוסף בן מלול מחבל לניש, לא יכולתי להסכים, שנאתי וקניאתי במחמד כששינה את שמו ושכר חדר...

אמרו לי: מהוץ לעיר מעבר לכ"ח הי קברות בנחלת יצחק, שם לבטח תמצא מקום, חברים הנמינו אותי לישון אצלם שם בחוק, מיטה איננה בית, אבל היא נותנת תחושה נעימה, יש לך פינה, היא שלך, רי היה לי טוב, משום מה היה לי טוב גם כאן יש מדלגות, מלון לוקסוס, כזב א' בי או ג', אפילו אין מקלחת לרחצה אחרי ה" עבודה, או מקום לעשות את הצרכים, כי בקתות (מלון לוקסוס) שדרה צפיפות רבה, שנים במיטה, חמישה בשתי מיטות, ראיתי את הפועלים עייפים ומשועממים נרדמים בתוך הבקתות, או בשדה הגריטאות, שמ" מון אחז בי ודכדוך, ותשוקה למשהו אחר, או, כשהייתי זר, ובדרך על מדרכות אל" נבי ודינגוף, וכשברחתי אל הסולנוע לי הריג את הזמן לבדי בחשיכה הרגשתי שזיהודים אינם יכולים להבין את הבעיות של הערבים, ואף לא להוסיף אהדה או לסייע בפתרון, כי פשוט אין מגע בין העמים, הקוודים לא מכירים את הלך הרוחות הי שורר בקרב הפועלים הערבים, ולא מרי גישים בסבל, ובמקצק, הרוכצים עליהם, ידעתי שמוכרחים לקרב את הלבבות כי חננות, מלדנה חשדות, המצב הפוליטי מעורר אהר, ורגשי האשמה — שנאה, נאום אהמד בן ערערה.

(סוף בעמוד 22)

שני צעירים הפיקו סרטון על בעיית שילוב הערבים בחברה הישראלית

אני אהמד מערערה

נאת: צבי אביא

אמא אמנם אומרת: אבל אתה בוגר תיכון, ויש לך תעודת בגרות, אהה עוד מעט ותהיה לך עבודה, איפה עבודה... גם לערואן השכן יש תעודת בגרות, שנתים חיפש עבודה, לבסוף הלך לבנין, אני לא אהכה שנתים.

אבשלום כ"ץ
תקונים כן...

למן הרגע בו נכנסנו העירה, היה בה משהו מאיים, כבר ביקרתי בעיר פעמים רבות, אבל הפעם באתי לחיות ולעבוד בה, היא הפחידה אותי, כפרי ערבי בעיר יהודי דיתה, מרבית התחברים מחכמר שלי עברו בבנין עם ירודים, הקבלנים מקבלים ברצון פועלים ערבים בגלל המחסור ביהודים ש" מוכנים לעבוד עבודה קשה ושחורה, לנו אין תנאים טובים, קופת חולים, נבטוח לאומי ובכלל, נוח להתעסק עם פועלים ערבים בלתי מאורגנים.

חוטבי עצים ושואבי מים

אני זוכר שהגעתי הזמן ביום הראשון, אחרי זוג הדליים, השני חשיתי שאתמוטט, רק בגלל יוסוף לא זרקתי את הדליים לכל הרוחות, שלא יחשוב שאני אינטליגנט דקוב, הרי מזה היו שם הקבלנים ולא רצ"י תג שידרוק אותי, המחשבה שזנחננו מש" פחה אחת של פועלים, נעלמה אותו בוקר, שמעתי את מנהל העבודה צועק על הימני אחד: אינו עבודה ערבית! אולי לא תעבוד כמה ערבי?... האם אנחנו באמת פועלים גרועים? ובארוחת הצהרים נוצרו שתי קבוצות, יהודים לחוד וערבים לחוד.

היה לי מול שבכלל מצאתי עבודה, במיתון הכלכלי היו הפועלים הערבים הי ראשונים שנזרקו מהכנינים, אנחנו הרי פועלים לא מאורגנים, בעבודה נזכרתן בי שעורי התנ"ך, היתה לי הרגשה שאנחנו

המעבירות אותנו מכפר מגודי שבמשולש, דרך פיגומי הכנינים מהם הוא מוציא את פרנסתו בחוצות תל-אביב, ועד לבקתות העלויות בסרבר העיר, המשמשות לו כי ליה ברירה קורה גג לשעת הדחק, כיון שתושבי תל-אביב סרבו להשכיר לו ולחי בריו חדרים בדירותיהם, אם תמונות הי סרט מתארות את המחרש לעינו של אהמד, הרי דבריו מגלים את אשר מתחולל בלבו פנימה.

בית לא עוזבים בקלות

בית לא עוזבים בקלות" — אומר אחי סד — יש דברים שאתה נולד, גדל והי אתם, ונדמה לך שבלעדיהם, אי אפשר, אחר כך לומדים שאפשר — ונשארוה המונות מתקופת הילדות להתגעגע אליהן, למשל הפרידה מאמא, היה בה משהו נורא חגיגי ועצוב, כאילו שאנחנו נפרדים לכל החיים, אמא תמיד אומרת: לא צריך לבסוע העירה, לא צריך, בכפר יותר טוב, כאילו לא ידעתי...

אותו בוקר יצאתי בפעם הראשונה לי עבוד בתל-אביב, עשרות אלפי ערבים יוצ" אים כל יום ראשון בבוקר קן, הכפרים לי עבודה בעיר, בשבילם הכפר הוא בית נפר לא — בשבתות ובתנים — שבו יש אמא שתפנק אותם, רבים מהם צעירים ממני, האסן למשל, ועבדאללה, אפילו לא גמרו בית ספר עממי, לאף אחד אין חשק לעזוב את הבית, רק שמוכרחים, העיר מושכת, הכפר המסיק לתת פרנסה, הצרכים גדלו, סרה, עז, ועשרים דונם מטע, כבר לא מס" פיקים לפרנס משפחה שלמה, פעם היו לנו הרבה אדמות, היום הם של הקבוץ, ואם לוקחים מפלאח את אדמתן הוא לא יכול לעבוד, או נוסעים העירה ומחפשים עבודה.

אהמד ומחמוד מחפשים חדר בתל-אביב

כר מוגרבי של אתר הי צהרים רמזור מהבהב מאודים לירוק, צעיר שחרחר חוצה את הי כבישי איש אינו מעיף מבט לעברו, איש איננו רואה בו יצור יוצא דופן, מכנסיו כהים והקפל מגוהץ, חולצתו צחורה אם כי מקומטת פה ושם, תל-אביב כבר ראתה טפוסים מכל הסוגים ואפילו ביטניקים מזוקנים ופרור עי שיער כבר אינם מעוררים תשומת לב.

אך ראו זה פלא, הוא עדין לא התרגל להיות סתם אחד מהעוברים ושבים בעיר הגדולה, יש דברים שלעולם לא אתרגל אליהם — כך מציג הצעיר את עצמו — אבל בסך הכל אני כבר חלק מן העיר, איך אמר עלי שייך עלי מואר? רואים על אהמד שהוא מהכפר ערערה? הלא הוא נראה כמו יהודי מתל-אביב...

במשרד ראש הממשלה בירושלים עדין מתלבטים אם לאמץ אותנו או לדחותו, אני שי לשכתו של היועץ לענינים ערבים בר חנום את ההשלכות העולות לנכוח מהי גושפנקא הרשמית, הממשלית, אשר תני תן לאהמד בן ערערה, כי בסופו של דבר הוא נושא עמו מטען לא קטן של חומר נפץ, אשר עלול לנעזע ולהחלל סערה, אני אהמד" הוא סרט תעודתי בן 15 דקות: מבצע של קומץ צעירים, שהחליטו להתמודד בגלוי עם בעיה שהרחוב היש" רוצי נוטה לרחוק אותה אל מ אח, לטף הכרתו.

הבעיה מתהוות בפניו של אהמד עצמו, המלויה ומסביר בקולו את תמונות הסרט.

לום כן, הבמאי, ג'ון ברנרד, האוסטרלי הנשוי לשחקנית ישראלית, שהתנדב ל"שמש צלם, ירדו לכפר ערעה, לבנינים ובלתי גמורים בתל-אביב, לבתי הקפה של יפו, ולפרבר הבקתות הרעועות. בסרבר, ניסו החושבים היהודים להפריע לעבודת הצילום, ניחקו את זרם החשמל, איימו ב-מכות ואף הוועיקו את המשטרה. החוק עמד לצידם של מסיקי הסרט והעבודה נמשכה בלי הפרעה נוספת. הסרט צולם הוך סדר יום דחוס מבוקר עד הצות, ב"משך חמישה ימים. דן שיק ערך את הקטי"עים המצולמים, וצבי בן-שורת, את מוסי"קת הרקע לסרט.

בין אם יזכו לראות תמורה כספית ל"עמלם ובין אם לאו, חשים אבשלום כן ורם לוי כי שכרם יצא בסופו של דבר בהפסדם — בהיותם הראשונים שגייסו את הקולנוע והרימו תרומתם לקרוב הלב"בות שאחמד בן ערעה כה משתוקק אליו.

ח"ל. הוא נועד, כפי שמגדיר זאת אבש"לום כן, "לויכוח שלנו עם עצמנו, ומג"מתו לשמש גורם מדרבן לחלופי דעות על הבעיה הערבית בישראל, בכנסים וסימפוזיונים, דוגמת הכנס שנערך לאחרונה בחיפה. בשעה שכתבו את התסריט הקצר השתדלו איפוא לקלף את הבעיה מכל עטיפותיה הפוליטיות, לרבות בעית הממ"של הצבאי, ולשקף בעיקר את הצד ה"אנושי — את יחסה של האוכלוסיה העב"רית למיעוט הערבי, בלי כחל ושרק. מב"חינה מסוימת מתאר אחמד את קורותיו בתל-אביב כפי שהיהודי רואה אותה והמ"פיקים הפיגו את חששותיהם של צעירים ערבים שמרבו להצטלם בסרט, באומרם להם כי "הסרט הוא בעצם עלינו ולא עליכם".

רם לוי היה המפיק, הוא מעורה בהוי האוכלוסיה הערבית, והוא שגייס את אח"מד "לשחק" את הגיבור, יחד עם אבש"

אני אחמד מערעה...

(סוף מעמוד 19)

לפני ההסרטה בהרצליה שמכרו והשכירו להם ציוד, חמרי צילום ושרותי מעבדה — באשראי, המסתכם ב-6,000 ל"י לערך, אם ירכוש מרכז ההסברה את "אני אחמד", אפשר יהיה לשלם לאולפנים ואף לפצות את העובדים בסכום כלשהו. אך כל זאת בתנאי שהממשלה לא תצנור את הסרט "צנזורה רעיונית". אם לא כן, יעדיפו ל"הציע את יצירתם לבעלי בתי הקולנוע ב"אורח ישיר, בתקווה כי הללו יקבלו את הסרט להקרנה, כיוון שהוא עשוי למשוך לאולמיהם צופים רבים, בגלל נושאו ה"מיוחד.

"ויכוח עם עצמנו"

לדברי המפיקים נועד הסרט, לתצרוכת מקומית" בלבד, ואין בכוונתם להפיצו ב"

אולם יתכן שלא כל הדברים הללו יוסרטו על פס הקול של הסרט שצילומיו הושלמו באלה הימים בתנאי לחץ ולעתים אף תוך סכנה. הוגי רעיון הסרט ומפיקיו — צמד הצעירים הירושלמים אבשלום כן ורם לוי — נכונים לאפשר לנציגי משרד ראש ה"ממשלה לעיין בוידויו של אחמד בטרם יר"קלט, ואף להכניס שינויים מסוימים ב"דברים מבלי לטשטש כמובן את עובדות המציאות. הם היו רוצים שמרכז ההסברה ירכוש סרט זה, כל עובדי צוות ההפקה, עשו את מלאכתם בהתנדבות וקבלו על עצמם את הסיכון שלא יראו פרוטה תמור"רת עמלם. יתר על כן: המפיקים הצעירים אף הסתכנו בהתחייבויות כספיות כלפי אר"